

HANDLÄGGARE
Sarah Lenngren
Omsorgs- och socialförvaltningen

TEL DIREKT
08-731 44 63

DATUM
2021-09-02

DNR
OSN/2021:213

Tjänsteskrivelse

Omsorgs- och socialnämnden

Remissvar avseende SOU 2021:46 Snabbare lagföring – ett snabbförfarande i brottmål

Förslag till beslut

Omsorgs- och socialnämnden överlämnar yttrande, 2021-09-02, till Justitiedepartementet

Sammanfattning av ärendet

Lidingö stad har beretts möjligheten att yttra sig över betänkandet *Snabbare lagföring – ett snabb förfarande i brottmål*. Utredningen innehåller främst ett förslag på hur vissa typer av brott ska hanteras i ett snabbspår där utredning, påföljdsbestämmelse och avslut sker inom loppet av ett par till några veckor. Förslaget är i stort positivt.

Handlingar

Omsorgs- och socialförvaltningens tjänsteskrivelse, 2021-09-02
Omsorgs- och socialförvaltningens yttrande, 2021-09-02

Stefan Heinebäck
Förvaltningschef

Vildana Zorlak
Utvecklingschef

DATUM
2021-09-02DNR
OSN/2021:213**Yttrande****Dnr: Ju2021/02458**

Justitiedepartementet

per epost:

ju.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till:

ju.dom@regeringskansliet.se

Betänkande SOU2021:46 Snabbare lagföring – ett snabbförfarande i brottmål**Sammanfattning**

Lidingö stad har beretts möjligheten att yttra sig över betänkandet *Snabbare lagföring – ett snabb förfarande i brottmål*.

Utredningen innehåller bland annat förslag på hur vissa typer av brott ska hanteras i ett snabbspår där utredning, påföljdsbestämmelse och avslut sker inom loppet av ett par till några veckor. Remissen omfattar även förslag för hur delgivningsprocessen därmed ska och kan utvecklas, hur brottsbekämpande myndigheter och domstolar ska få tillgång till inkomstuppgifter från beskattningsdatabasen samt hur offentlighet- och sekretessbestämmelser påverkas av det nya förslagen. Nedan redogörs närmare för de synpunkter som Omsorgs- och socialnämnden har kring förslaget. Omsorgs- och socialnämnden instämmer till förslaget.

Omsorgs- och socialnämndens synpunkter angående betänkandet**3 Snabbförfarande i brottmål***Angående 3.1 Inledning*

Det är mycket positivt att lagföringen av brott kan ske så nära in på brottstillfället som möjligt. Dels minns förhörspersonerna händelsen bättre, dels kan såväl målsägande som vittnen och tilltalad påbörja rehabilitering, vård eller behandling kring händelsen i nära anslutning till det inträffade. Det upplevs än viktigare när det kommer till unga lagöverträdare, att så snart som möjligt kunna påbörja rehabilitering, vård och/eller behandlingen vilket därmed också förhindrar en eventuell fortsatt kriminell karriär hos den unga lagöverträdaren.

Angående 3.2.1 Brås utvärdering

Bemanning och kompetens

Det är inte acceptabelt att myndigheterna använder osäker e-post i kommunikation med misstänkta. Det måste ses som en nödvändighet att detta utvecklas genom att utbilda personal, tillse att rätt IT-stöd finns och andra tekniska lösningar som är nödvändig för att skapa säkra elektroniska kommunikationsplattformar såväl internt som externt. Av remissens avsnitt 3.6.2 diskuteras just vikten av digitala kommunikationssätt och vikten av att dessa är säkra, vilket bara kan instämmas i. Ett utvecklat digitalt verktyg medför att myndigheten snabbt, smidigt och kostnadseffektivt kan nå den enskilda med aktuella handlingar. Det bör också ses som en nödvändighet att myndigheter sinsemellan har möjlighet att kommunicera via säkra digitala kommunikationsverktyg.

Angående 3.4.3 Omfattning och avgränsning av snabbförfarandet

Inga personer under 18 år

Det är mycket gynnsamt med ett separat snabbförfarande avseende unga lagöverträdare. Även om det redan idag finns en specialreglerad lagstiftning rörande unga lagöverträdare, lag (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare, är det positivt att även inom denna gren av förundersökningar och därefter förhandling i domstol separera mängdbrott från de allvarliga brotten. Att den unge lagöverträdaren så nära brottstillfället som möjligt får känna av de konsekvenser som brottet inneburit i form av påföljd kan komma att skapa en mer avskräckande effekt. Därutöver är det positivt att den unge lagöverträdaren i nära anslutning till brottstillfället kan påbörja rehabilitering, vård och/eller behandling för att bryta ett eventuellt destruktivt mönster och därmed också kanske avbryta en påbörjad kriminell karriär. Vid ett tidigt uppfångande av unga lagöverträdare med drogproblematik kan viss narkotikaprevention även ske genom insatser och kontakt med MiniMaria/Mariapool. I vart fall kan en snabb lagföring verka brottsförebyggande när brottsutövaren är en förstagångsförbrytare.

Att samhällets övriga organ, så som socialtjänst, tidigt kan komma i kontakt med unga lagöverträdare skulle medföra att det finns större chanser att de unga lagöverträdarna inte blir allt för kriminellt belastade utan kan komma ifrån ett eventuellt destruktivt mönster genom t.ex. insatser från socialtjänstens sida. Insatser som skulle kunna erbjudas och ha en positiv effekt är allt ifrån föräldrastöd, vägvals-insatser och i förlängningen ett snabbt agerande vid behov av ett LVU-omhändertagande. Det finns även fördelar med att unga lagöverträdare handläggs i ett separat spår där polis, åklagare och socialtjänsten har ett tätt och nära samarbete med varandra.

Angående 3.4.7 Sättet för slutunderrättelse av förundersökningen

Reformbehovet samt slopad delgivning av slutunderrättelse för lindriga brott

Ur ett rättssäkerhetsperspektiv upplevs ett slopat krav på delgivning av slutunderrättelse för brott som inte har en straffskala som överstiger fängelse tre år som allt för högt. Ska kravet om delgivning av slutunderrättelse slopas bör straffskalan istället inte överstiga fängelse ett alternativt två år. Det är av vikt att den misstänktes rättigheter inte eftersätts och att den svenska rättsstaten kan fortsätta upprätthålla en hög rättssäkerhet. Det upplevs som mer välvägt med ett lägre fängelsestraff när slutunderrättelsen inte ska delges den misstänkta. Bedömningen är att delgivning av slutunderrättelse ska ske i de flesta ärenden där fängelse finns med i straffskalan.

Möjlighet till spikning och kungörelsedelgivning

Instämmer i att ett användande av delgivning med spikning eller kungörelsedelgivning kan medföra risken att den misstänkte inte får del av underrättelsen, dock överväger skälen att kunna slutföra en förundersökning och därmed avsluta ärendet genom dom eller strafföreläggande. Att även utvidga möjligheterna med flera delgivningsätt inom ramen för samtliga brott, dvs. inte enbart inom snabbförfarandet, ses som positivt. Ett starkt övervägande skäl till att ha möjligheterna att använda flera olika delgivningsätt är att brott inte skulle hinna bli preskriberade på grund av att den misstänkte gärningspersonen undanhåller sig. Detta skulle framförallt vara gynnsamt när brottet anmäls och utreds lång tid efter brottstillfället, t.ex. vid sexualbrott mot barn som först anmäls av brottsoffret i vuxen ålder. Detta ligger dock utanför förfarandet snabbare lagföring.

Angående 3.5.3 Tillgänglighetsdelgivning i delgivningslagen och rättegångsbalken

Utformningen av bestämmelser om tillgänglighetsdelgivning

I stort är det positivt att det införs fler alternativa delgivningsmöjligheter både med tillgänglighetsdelgivning samt de utökade möjligheterna för spikning och kungörelsedelgivning. Dock behöver den enskilda individens personliga förmåga bedömas när val av delgivningsmetod görs. Till exempel kan språkförbristningar, funktionsnedsättningar och berusning medföra att den misstänkte inte kan ta till sig av informationen som lämnas kring delgivningen. Vid språkförbristningar ska det anses vara fullt tillräckligt att tillgodose den enskilde med en telefon- eller digitaltolk för att kunna upprätthålla effektiviteten. Det är av vikt att en individuell bedömning i varje enskilt fall genomförs och att inte enbart de delgivningsalternativ som är mest tidseffektivt för den fortsatta utredningsprocessen väljs.

7 Snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare

Angående 7.2.3 Förundersökningen

Särskilt lämpade förundersökningsledare i ungdomsärenden

Särskilt utbildad personal, däribland ungdomsåklagare och specifika förundersökningsledare, med stor erfarenhet som genomför förundersökningen är gynnsamt för alla inblandade parter. Likaså bör det inom snabbspåret för brottmål i domstol vara domare, beredningsjurister och handläggare med en viss typ av erfarenhet. Detta med anledning av att erfaren kunnig personal som handlägger dessa mål snabbt kan vidta handlägningsåtgärder, behandla delgivningsfrågor o.s.v. för att därigenom avsluta målet på handlingarna eller efter huvudförhandling utan onödig fördröjning. Lagstiftningen är redan idag utformad för att upprätthålla en skyndsam handläggning när det kommer till unga lagöverträdare. Men i en förlängning kan det vara av vikt att domstolarna har egna avdelningar/enheter/rotlar som driver snabbspåret för unga lagöverträdare där viss spetskompetens och erfarenhet finns för att än mer effektivt kunna handlägga dessa typer av mål som rör unga misstänkta lagöverträdare.

Underrättelse och kallelse till socialnämnden

Redan idag har socialtjänsten och socialnämnden en aktiv roll när unga personer begår brott. Socialnämnden ska genast underrättas när en person som inte fyllt 18 år är skäligen misstänkt för ett brott. I regel ska även socialtjänsten närvara tillsammans med vårdnadshavare eller annan som har vårdnaden om barnet vid förhör. Vid ett ökat antal brott som kan komma att handläggas inom ramen för snabbare lagföring kan det medföra ett krav på att socialtjänsten ska kunna medverka vid bl.a. förhör och lämna ut information till personutredningar inom en snävare tidsram. Socialtjänsten är idag hårt arbetsbelastade vilket kan vara en av orsakerna till det som Justitieutskottet uppmärksammande i sin uppföljning¹, detta trots att ärenden med unga lagöverträdare och underåriga misstänkta är prioriterade inom socialtjänsten. Ett ökat antal unga lagöverträdare som handläggs inom snabb förfarandet kan komma att innebära ett ökat resursbehov inom socialtjänsten. Ett behov som måste tillses för att upprätthålla de gynnsamma effekter som den snabbare lagföringen medför.

För att kommuner och då socialnämnder ska kunna möta upp de tidskrav som snabbare lagföring kommer att medföra behöver det möjliggöras för kommunerna att delegera beslutanderätten. Kommunernas delegationsmöjlighet måste utökas. Med nuvarande reglering är systemet tidkrävande, tungt att administrera och till viss del omständligt när enbart socialnämnder eller socialutskott har beslutanderätt i frågor som rör processande vid domstol. Det är varken tidseffektivt eller kostnadseffektivt att behöva kalla in extra socialnämnder/socialutskott för att enbart besluta angående ett yttrande till domstol. Inte nödvändigtvis i samtliga led men det bör vara möjligt att efter ett första

¹ Dnr 1924-2013/14, se också bet. 2017/18:JuU18 s. 23–24.

ställningstagande från socialnämnd/socialutskott kunna delegera beslutanderätten längre ner i organisationen.

När ett större antal brott handläggs inom ramen för snabbförfarandet medför det till viss del även att personutredningarna som ska genomföras behöver genomföras under en snävare tidsram. Detta kommer att påverka de myndigheter som lämnar information till personutredningen så som Kronofogdemyndigheten och socialtjänsten. Detta gäller inte enbart inom ramen för unga lagöverträdare utan även för övriga lagöverträdare som handläggs inom ramen för snabbförfarandet av brottmål.

Angående 7.4.1 Åtgärder som behövs för att försöksverksamheten ska kunna övergå till permanent verksamhet

Instämmer i att underlaget idag är allt för begränsat för att kunna genomföra en permanent förändring när det gäller unga lagöverträdare. Försöksverksamhet bör fortsätta en tid framöver och därefter bör utvärderingen prioriteras. Grundtanken är i sig bra, men behöver mer bakomliggande fakta för att gå i skarpt läge.

På omsorgs- och socialnämndens vägnar:

Birgitta Sköld
Omsorgs- och socialnämndens ordförande

Sarah Lenngren
Omsorgs- och socialförvaltningens
förvaltningsjurist

Utdrag ur protokoll fört vid sammanträde med
Omsorgs- och socialnämnden 2021-09-21

§ 118

Remiss – SOU 2021:46 utredning om snabbare lagföring, ett snabbförfarande i brottmål (OSN/2021:213)

Beslut

Omsorgs- och socialnämnden överlämnar yttrande, 2021-09-02, till
Justitiedepartementet.

Sammanfattning av ärendet

Lidingö stad har beretts möjligheten att yttra sig över betänkandet *Snabbare lagföring – ett snabb förfarande i brottmål*. Utredningen innehåller främst ett förslag på hur vissa typer av brott ska hanteras i ett snabbspår där utredning, påföljdsbestämmelse och avslut sker inom loppet av ett par till några veckor. Förslaget är i stort positivt.

Yrkanden och beslutsgång

Efter att överläggningen förklarats avslutad fann ordföranden (LP) att nämnden bifallit föreliggande förslag.

Handlingar

Omsorgs- och socialförvaltningens tjänsteskrivelse, 2021-09-02
Omsorgs- och socialförvaltningens yttrande, 2021-09-02
SOU 2021:46 Snabbare lagföring – ett snabbförfarande i brottmål
Remiss
Missiv

Detta utdrag stämmer överens med det justerade protokollet, intygar:

.....

Sarah Lenngren